Zakład Nauk Humanistycznych i Medycyny Społecznej
Katedra Psychospołecznych Aspektów Medycyny
UNIWERSYTETU MEDYCZNEGO W LUBLINIE
ul. W. Chodźki 7, 20-093 Lublin
tel. (081) 448 68 50

Lublin, 04-09-2023 r.

dr hab. Mariola Drozd, prof. uczelni
Zakład Nauk Humanistycznych
i Medycyny Społecznej
Uniwersytet Medyczny w Lublinie

RECENZJA
Rozprawy doktorskiej mgr Wioletty Polak pt.
Ocena efektywności kosztowej opieki farmaceutycznej w systemie opieki zdrowotnej w Polsce
wykonanej w Zakładzie Farmacji Społecznej, Wydział Farmaceutyczny,
Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie
pod kierunkiem dr hab. Agnieszki Skowron, prof. UJ

Opieka farmaceutyczna wprowadza farmaceutę jako aktywnego uczestnika opieki nad pacjentem w zakresie farmakoterapii. Wskazuje na przejęcie nadzoru nad farmakoterapią poprzez identyfikację, rozwiązywanie i zapobieganie problemom lekowych oraz przejęcie odpowiedzialności za efekty uzyskane u pacjenta. Działania te prowadzą do poprawy efektywności oraz do obniżenia kosztów leczenia. Wiele prac naukowych poświęconych ocenie kosztów prowadzenia opieki farmaceutycznej wskazuje na uzyskanie oszczędności w systemie zdrowotnym. W wielu też krajach usługi z obszaru opieki farmaceutycznej są finansowane ze środków publicznych.

Ze względu na ciągle rosnące koszty opieki zdrowotnej ocena technologii medycznej (HTA) staje się coraz ważniejszym narzędziem wykorzystywanym do zapewnienia racjonalnego wydatkowania ograniczonych publicznych środków finansowych. Dokonanie wyboru odpowiedniego działania terapeutycznego, zapewnienia maksymalizacji efektywności, bezpieczeństwa i jakości technologii medycznej wymaga przeprowadzenia analizy farmakoekonomicznej.

Finansowanie usług opieki farmaceutycznej jest kluczową kwestią rozwoju opieki nad pacjentem w polskim systemie ochrony zdrowia. Jednak jak dotychczas, w Polsce

prowadzonych jest niewiele analiz farmakoekonomiczych dotyczących opieki farmaceutycznej. Wyniki takich analiz pozwolą na oszacowanie kosztów i efektów usług opieki farmaceutycznej, a tym samym pozwolą na jej wycenę.

Z powyższych powodów wybór tematu pracy doktorskiej obejmujący ocenę efektywności kosztowej opieki farmaceutycznej należy uznać, za ważny, aktualny i niosący istotny wkład praktyczny. Temat pracy w dużym stopniu wypełnia lukę wiedzy na temat analizy farmakoekonomicznej opieki farmaceutycznej w Polsce.

Podstawą dysertacji mgr Wioletty Polak jest opracowanie zwarte, przedstawiające wyniki badań dotychczas niepublikowane. Z analizy dorobku naukowego Doktorantki wynika, że na podstawie części zebranych danych w badaniu, które są podstawą niniejszej dysertacji, powstały 3 publikacje naukowe opublikowane w latach 2010-2013.

Badania Pani mgr Wioletty Polak wykonane w ramach pracy doktorskiej dotyczyły prowadzenia opieki farmaceutycznej w odniesieniu do standardowej opieki zdrowotnej podczas leczenia pacjentów z nadciśnieniem tętniczym i/lub cukrzycą. Celem, który określiła Doktorantka była ocena efektywności kosztowej i ocena skutków ekonomicznych prowadzenia opieki farmaceutycznej. Na podstawie przeanalizowanej pracy stwierdzam, że Doktorantka osiągnęła założony cel pracy.

Pracę rozpoczyna spis treści i streszczenie, które umożliwia szybkie zapoznanie się z zawartością pracy. Doktorantka zamieściła spis skrótów co bardzo ułatwia czytelnikowi pracę z dokumentem. Następna część pracy, to wstęp wprowadzający w tematykę dysertacji, zamieszczony na 12 stronach, w którym Doktorantka wykazała się dobrą znajomością literatury tematu jak i obowiązującego prawa w tym zakresie w Polsce (ogółem 60 pozycji).

Prezentacja metodyki badań stanowi obszerny rozdział, zamieszczony na 24 stronach manuskryptu. Stwierdzam, że dobór metodyki badań jest prawidłowy, umożliwiający wykonanie analizy efektywności kosztów ocenianej procedury. Doktorantka wykazała się dobrą znajomością metodologii analiz farmakoekonomicznych. Mam tutaj jedno pytanie związane z kosztem standardowej pracy farmaceuty. Do obliczeń przyjęto średnie miesięczne wynagrodzenie farmaceuty brutto wynoszące 5 765,57 zł. Czy kwota ta obejmuje również koszty zatrudnienia pracownika ponoszone przez pracodawcę?

Kolejnym rozdziałem jest prezentacja wyników, które przedstawione zostały na 24 stronach, w 40 tabelach oraz dodatkowo w 5 załącznikach.

W podrozdziale 7.1.1 oszacowano liczebność populacji wejściowej dla modelu dla nadciśnienia tętniczego (HT-P). Czy wyliczenie populacji leczonych skutecznie i leczonych nieskutecznie, powinno być z liczby pacjentów z nadciśnieniem tętniczym zdiagnozowanym i niezdiagnozowanych, tak jak zaprezentowano w tabeli 7, czy z liczby pacjentów świadomych choroby? Tym bardziej, że w rozdziale 7.2.1 dotyczącym populacji wejściowej dla modelu dla cukrzycy zapisano, że obliczenia wykonano analogicznie. Jednak w tabeli 28 zaprezentowano liczbę populacji leczonych skutecznie i nieskutecznie obliczając z populacji pacjentów świadomych choroby.

W ocenie efektów w modelu nadciśnienia tętniczego (podrozdział 7.1.2.) przyjęto 16 pacjentów objętych OF i 49 pacjentów objętych standardową opieką. W podrozdziale 7.1.3 dokonano oceny kosztów dla tego modelu. Uwzględniono w analizie 21 pacjentów objętych opieką farmaceutyczną i 234 pacjentów objętych standardową opieką. Dlaczego, aż tak duża różnica w liczebności populacji porównywanych procedur? Dlaczego do oceny koszów nie przyjęto takiej samej liczebności populacji jak w ocenie efektów?

Następnym rozdziałem jest dyskusja zawarta na 20 stronach, w której Doktorantka dokonuje oceny jakości wykonanych analiz, zestawia otrzymane wyniki z opublikowanymi wynikami badań oraz wskazuje ograniczenia, innowacyjność i znaczenie praktyczne wykonanych badań i obliczeń. W tym rozdziale Doktorantka wykazała się umiejętnością wykorzystania wiedzy teoretycznej w zestawieniu wcześniej opublikowanych wyników badań innych badaczy z wynikami własnymi.

Zarówno rozdział prezentujący metodykę, wyniki badań jak i dyskusję wskazują na umiejętność Doktorantki do samodzielnego palowania badań, ich prowadzenia i analizowania wyników. Wskazują na umiejętność myślenia analitycznego Doktorantki, niezmiernie potrzebnego i ważnego w przypadku prowadzenia analiz HTA.

Pracę kończą prawidłowo postawione wnioski. Wnioski wskazują na umiejętność Doktorantki do myślenia syntetycznego oraz samodzielności w pracach badawczych.

Dodatkowo Doktorantka zamieściła informacje dotyczące zgody na badanie lokalnej komisji bioetycznej, ochrony bazy danych i finasowania projektu. W dalszej kolejności zostały zamieszczone załączniki (7).

Na zakończenie Doktorantka umieściła, spis rysunków (8), spis tabel (75) i spis 168 pozycji wykorzystanego piśmiennictwa.

Na podstawie zaprezentowanej pracy stwierdzam, że opracowanie jest oryginalnym rozwiązaniem oceny efektywności kosztowej procedury medycznej jakim jest opieka farmaceutyczna. Dotychczas analizy farmakoekonomiczne opieki

farmaceutycznej nie obejmowały takiego zakresu wykonanych obliczeń jakie wykonała Doktorantka. Szkoda, że wyniki tego badania zostały zaprezentowane ponad 10 lat od ich zebrania.

Układ i zawartość pracy spełnia wymogi formalne określone w przepisach regulujących postepowanie o ubieganie się o stopień doktora.

W opracowaniu występują nieliczne błędy edytorskie, błędy literowe, np. na str. 51 jest numer podrozdziału 7.1.3.1, a powinien być 7.1.3.4, na str. 79 w miejscu gdzie Autorka podaje koszt opieki przypadający na jednego pacjenta jest 332 zł, a powinno być 432 zł. Uwaga dotycząca błędów edytorskich nie wpływa na merytoryczną ocenę pracy.

Należy zaznaczyć, że Doktorantka dotychczas opublikowała 13 prac pełnotekstowych, w tym 3 prace z materiału obejmującego doktorat. Pani mgr Wioletta Polak zaprezentowała 20 komunikatów zjazdowych, w tym 8 z materiału obejmującego doktorat, 6 komunikatów na konferencjach międzynarodowych oraz 6 komunikatów na konferencjach krajowych. Jest współautorem 1 rozdziału w książce i 1 książki oraz jednej publikacji popularno-naukowej.

Pomimo kilku uwag, które zamieściłam wcześniej, do ewentualnego uwzględnienia przez Autorkę w kolejnych badaniach, to zaprezentowany materiał doktoratu przedstawionego do recenzji oceniam pozytywnie. Zakładam również, że Pani mgr Wioletta Polak spełnia wymagania formalne określone przepisami wewnętrznymi Rady Dyscypliny Nauk Farmaceutycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Mając na uwadze powyższe stwierdzam, że recenzowana praca doktorska Pani mgr Wioletty Polak pt. „Ocena efektywności kosztowej opieki farmaceutycznej w systemie opieki zdrowotnej w Polsce" spełnia warunki stawiane pracom doktorskim określone w art. 13 ut.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r., poz. 1789 z późn. zm.) oraz wnioskuję do Rady Dyscypliny Nauk Farmaceutycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie o przyjęcie rozprawy oraz dopuszczenie Pani magister Wioletty Polak do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora.

ZAKŁAD NAUK HUMANISTYCZNYCH
I MEDYCYNY SPOŁECZNEJ
Katedry Psychospołecznych Aspektów Medycyny
Uniwersytetu Medycznego w Lublinie
Dr hab. n. farm. Mariola [illegible] Prof. Uczelni